

Вплив рівня цифрової зрілості підприємств МСБ на можливість використання інноваційних фінансових інструментів

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

***Анотація.** Досліджено вплив рівня цифрової зрілості підприємств малого та середнього бізнесу на можливість використання інноваційних фінансових інструментів, обґрунтовано залежність доступу до альтернативного фінансування від глибини інтеграції цифрових систем управління та якості операційних даних.*

***Ключові слова:** цифрова зрілість; МСП; альтернативне фінансування; фінтех; алгоритмічний скоринг; цифрова інтеграція.*

The impact of the level of digital maturity of SMEs on the possibility of using innovative financial instruments

***Abstract.** The influence of the level of digital maturity of small and medium-sized businesses on the possibility of using innovative financial instruments is studied, and the dependence of access to alternative financing on the depth of integration of digital management systems and the quality of operational data is substantiated.*

***Keywords:** digital maturity; SMEs; alternative financing; fintech; algorithmic scoring; digital integration.*

Доступ МСП до фінансування дедалі частіше визначається не лише фінансовими показниками, а й якістю цифрових даних, які підприємство здатне генерувати і верифікувати. Водночас цифрова неоднорідність залишається відчутною: за даними Eurostat, у 2023 р. лише 72% підприємств ЄС досягли базового рівня цифрової інтенсивності, 45% використовували хмарні обчислення, а 19% - аналітику великих даних [1]. Паралельно трансформується архітектура фінансування: обсяг альтернативного фінансування МСП у Європі, включно з онлайн-кредитуванням і краудфандингом, перевищив 20 млрд євро у 2022 р. [2]. Алгоритмічні моделі оцінювання ризику спираються на електронні транзакції, цифрову звітність та інтеграцію через програмний інтерфейс застосунків, що фактично перетворює цифрову зрілість на умову фінансової інклюзії. Отже, проблематика дослідження полягає у виявленні того, як рівень цифрової зрілості МСП впливає на їх здатність використовувати інноваційні фінансові інструменти в умовах цифровізованої фінансової екосистеми.

Цифрова зрілість підприємства в контексті фінансування означає не просто наявність окремих технологічних рішень, а системну інтеграцію цифрових інструментів у бізнес-процеси, що формує прозору і відтворювану інформаційну модель діяльності. Йдеться про електронну бухгалтерію, автоматизоване управління запасами, CRM-системи, онлайн-платежі і цифрову звітність, які разом створюють структурований масив даних про обороти, платіжну дисципліну та клієнтську базу. Саме ця цифрова «слідовість» стає базою для сучасних скорингових моделей.

У традиційній фінансовій системі оцінка кредитоспроможності спирається на фінансову звітність, застава та історію співпраці з банком. Натомість у цифровізованій фінансовій екосистемі ключовим чинником стає якість і регулярність електронних даних, які можуть бути

автоматично проаналізовані.

Практичний вимір цього зв'язку проявляється у швидкості і форматі фінансової взаємодії. Підприємство, яке здійснює продажі через електронні канали, використовує безготівкові розрахунки і має автоматизований облік грошових потоків, здатне надати кредиту повну картину обороту без додаткових паперових процедур. Це скорочує час аналізу заявки, зменшує витрати на перевірку та підвищує точність оцінки ризику. Навпаки, компанії з розгалуженим або ручним обліком змушені підтверджувати фінансову спроможність додатковими гарантіями, що ускладнює доступ до фінансових інструментів нового покоління. Крім того, цифрова інтеграція дозволяє підприємствам використовувати динамічні продукти фінансування, наприклад, короткострокові кредити з погашенням, прив'язаним до фактичного обороту. У такій моделі фінансування дані про продажі стають основою для автоматичного визначення ліміту та графіка повернення коштів.

Далі важливо визначити, які саме інноваційні фінансові інструменти є доступними для МСП залежно від рівня їх цифрової зрілості і які цифрові передумови є критичними для їх використання. Практика фінансового ринку демонструє, що доступ до альтернативних джерел фінансування дедалі більше залежить від здатності підприємства інтегрувати свої облікові й операційні системи з фінансовими платформами [3]. Не сам факт цифровізації, а глибина інтеграції є ключовими критеріями.

Підприємства з базовим рівнем цифровізації можуть використовувати лише окремі фінансові інструменти, які не потребують автоматизованого обміну даними. Натомість цифрово зрілі компанії, що мають електронний документообіг, онлайн-касові системи, інтегровану бухгалтерію та історію електронних транзакцій, здатні працювати з алгоритмічними фінансовими продуктами, де рішення ухвалюється на основі аналізу великих масивів операційних даних. Це змінює саму структуру фінансових можливостей МСП: доступність інструментів більше не є виключно функцією розміру чи галузі, а стає похідною від цифрової архітектури підприємства.

В таблиці 1 автором сформована таблиця відповідності рівня цифрової зрілості МСП і можливостей використання інноваційних фінансових інструментів

Таблиця 1 - Відповідність рівня цифрової зрілості МСП та можливостей використання інноваційних фінансових інструментів

Рівень цифрової зрілості підприємства	Характеристика цифрової інфраструктури	Доступні інноваційні фінансові інструменти	Ключова цифрова передумова	Тип фінансової взаємодії
Низький	Ручний або частково автоматизований облік, відсутність інтеграції систем	Класичний банківський кредит, мікрофінансування	Подання фінансової звітності у паперовій/сканованій формі	Традиційний аналіз кредитним менеджером
Базовий	Електронна бухгалтерія, безготівкові платежі	Онлайн-кредитування, факторинг через цифрові платформи	Наявність цифрової історії транзакцій	Напівавтоматизований скоринг
Середній	Інтегровані ERP/CRM, електронний документообіг	P2P-кредитування, краудфандинг, цифровий факторинг	Регулярний електронний обмін фінансовими даними	Алгоритмічний аналіз грошових потоків
Високий	Повна інтеграція облікових систем із банківськими сервісами, онлайн-продажі, аналітика даних	Revenue-based financing, динамічні кредитні ліміти, інвойс-фінансування в реальному часі	Автоматизований доступ до даних через програмні інтерфейси застосунків	Повністю автоматизоване рішення на основі цифрових метрик

Примітка: ERP - планування ресурсів підприємства; CRM - управління взаємовідносинами з клієнтами; P2P - кредитування між фізичними або юридичними особами; краудфандинг - колективне онлайн-фінансування; revenue-based financing - фінансування від обороту; інвойс-фінансування - фінансування під рахунки-фактури; API - програмний інтерфейс застосунків; скоринг - оцінка кредитного ризику; аналітика даних - аналіз цифрових масивів інформації.

Джерело: розроблено автором на основі аналізу [3-5]

Таким чином, встановлено, що кожен рівень цифрової зрілості відповідає певному спектру фінансових можливостей. Поглиблення цифрової інтеграції не лише розширює перелік доступних інструментів, а й змінює механізм ухвалення фінансових рішень - від суб'єктивної експертної оцінки до алгоритмічного аналізу поведінкових та операційних даних підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Eurostat. Digital Intensity by size class of enterprise. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_e_dii/default/table (дата звернення: 24.02.2026)
2. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Financing SMEs and Entrepreneurs 2024. 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/financing-smes-and-entrepreneurs-2024_fa521246-en.html (дата звернення: 25.02.2026)
3. Guo L., Xu L., Wang J., Li J. Digital transformation and financing constraints of SMEs: evidence from China. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*. 2023. Vol. 31, No. 3. P. 1–21. DOI: <https://doi.org/10.1080/16081625.2023.2257235>
4. Jun W., Ran X. Q. Dynamics in digital finance and its impact on SME financing. *Heliyon*. 2024. Vol. 10, Issue 9. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e30586>
5. Santoso E. E., Normawati R., Latifah N. Enhancing SME performance through digital finance: do digital finance accessibility and digital financial literacy matter? *Economics Business Accounting & Society Review*. 2025. Vol. 4, No. 2. P. 196–209. DOI: <https://doi.org/10.55980/ebasr.v4i2.241>

Завалій Богдан Юрійович, аспірант другого курсу Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, e-mail: zavaliybogdan@gmail.com

Zavaliy Bohdan, second-year graduate student, Oles Honchar Dnipro National University, e-mail: zavaliybogdan@gmail.com

Гринько Тетяна Валеріївна, доктор економічних наук, професор, декан факультету економіки Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Grynko Tetyana, doctor of Economics, professor, dean of the Faculty of Economics, Oles Honchar Dnipro National University

